

УДК 37.018.43

Л. Фамілярська,
кандидатка педагогічних наук,
старша викладачка кафедри
педагогіки й андрагогіки,
комунальний заклад «Житомирський обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти»
Житомирської обласної ради
<https://orcid.org/0000-0002-5801-8057>
e-mail: familyarskaya_la@ukr.net

Групова робота онлайн у базовій освіті Нової української школи

Анотація. Онлайн-навчання швидко розвивається та з'являється багато інструментів для викладання через інтернет. Важливо враховувати, що сучасний підхід до навчання включає різноманітні активності, зокрема групова робота, що сприяє досягненню успіху. Для взаємодії в реальному часі можна використовувати різні технологічні інструменти, як-то: чати та відеоконференції в спеціальних програмах або соціальних мережах, спільні документи. Важливо також створювати умови для переходу від зовнішньої мотивації до внутрішньої, коли учні навчаються через зацікавленість у темі, задоволені навчанням та встановленням і досягненням власних навчальних цілей.

Ключові слова: навчання, групова робота, онлайн, мотивація.

L. Familyarskaya,
Candidate of Pedagogical Sciences, Teacher of the
Department of Pedagogy and Andragogy,
Municipal Institution «Zhytomyr Regional In-
Service Teacher Training Institute» of Zhytomyr
Regional Council
<https://orcid.org/0000-0002-5801-8057>
e-mail: familyarskaya_la@ukr.net

Group work online in the basic education of the new Ukrainian school

Abstract. Online learning is growing rapidly and there are many tools for teaching online. It is important to consider that the modern approach to learning includes various activities, such as group work, which contributes to success. For real-time interaction, various technological tools can be used, such as chats and video conferences in special programs or social networks, as well as shared documents. It is also important to create conditions for the transition from extrinsic to intrinsic

motivation, when students learn because of interest in the topic, are satisfied with learning, and set and achieve their own learning goals.

Keywords: training, group work, online, motivation.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Онлайн-освіта розвивається дуже активно і багато онлайн-інструментів для викладання вдосконалюються.

У контексті сучасного цифрового світу та парадигми Нової української школи питання використання групової роботи в онлайн-середовищі набуває особливої актуальності. Інтерактивне навчання, базовий принцип нової освітньої моделі має реалізуватися через співпрацю, співробітництво та колективне навчання. Однак перенесення цих принципів у віртуальне середовище вимагає комплексного підходу та уважного аналізу відповідних методик, зокрема групових форматів навчання та роботи.

Зазначимо, що діяльнісний підхід, активне навчання на уроці НУШ передбачає різні види діяльності, і серед них – групове навчання. Такий формат передбачає співпрацю у малих групах або командах для виконання конкретного завдання, досягнення спільної мети тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психолого-педагогічна література містить бачення науковцями концепції групової навчальної діяльності.

Так, дослідники В. М. Коротов, Г. А. Цукерман, В. К. Дяченко акцентують увагу на організаційних та дидактичних аспектах групових форм навчальної діяльності. Вчені О. Я. Савченко, В. К. Дяченко, М. Д. Виноградов, О. І. Пометун, Л. В. Пироженко вивчали практичне застосування групового навчання у викладанні різних дисциплін [1; 2; 3; 4].

Праці науковців свідчать, що існують різні підходи до визначення групових форм навчальної роботи.

В. К. Дяченко визначає її як метод організації навчання в невеликих групах учнів з однією загальною навчальною метою, де педагог керує процесом, співпрацюючи з учнями.

О. Я. Савченко уточнює це поняття, описуючи групову навчальну діяльність як метод організації навчання в невеликих групах, де завдання чітко розподіляються між учнями для стимулювання співпраці та комунікації.

О. І. Пометун і Л. В. Пироженко розглядають групове навчання як одну з інтерактивних методик, коли вчитель, навчає групу учнів через зазначену форму організації навчання.

Зазначимо, що робота педагога в умовах дії правового режиму воєнного часу передбачає організацію групової взаємодії не тільки офлайн. Вона має реалізовуватися також в процесі навчання онлайн.

Мета статті: систематизувати та охарактеризувати особливості організації групової роботи онлайн в базовій освіті Нової української школи.

Серед проблем, пов'язаних з організацією онлайн-навчання в останні роки, чільну увагу дослідники приділяють саме питанню управління навчальною груповою роботою, вмінню оцінювати групову роботу в онлайні синхронно

тощо. На всіх етапах такої роботи важлива підтримка вчителя і довірливе спілкування. Зазначимо, що в онлайн-середовищі ситуація ускладнюється фізичною віддаленістю учасників один від одного у процесі синхронної комунікації, необхідністю використовувати часто нові та незвичні інструменти.

Виклад основного матеріалу. Організація групової роботи онлайн передбачає використання учасниками спеціальних інструментів і технологій для спільної роботи в різних локаціях.

Особливості взаємодії в цифровому освітньому середовищі:

- віддаленість один від одного учасників навчальної комунікації;
- синхронність й асинхронність спільної роботи;
- обговорення проблем в інтерактивному режимі;
- створення готового цифрового продукту як результату роботи над навчальною темою/завданням;
- онлайн-тестування та корекція результатів.

Дослідники виділяють три моделі спілкування між педагогом та учасником навчальної групи: спілкування-корекція, спілкування-підтримка та спілкування-зняття психологічних бар'єрів.

Організація навчальної діяльності в групах передбачає такі складові: обговорення правил взаємодії та об'єднання в групи; встановлення правил спілкування (наприклад: не перебивати; вимикати мікрофони, якщо учасник не говорить; коментувати висловлювання інших, починаючи з фрази «Чудова ідея!»/«Я розумію вашу думку»; користуватися функцією «піднята рука» тощо); демонстрування прикладу шанобливого спілкування (приймати всі ідеї учасників, не перебивати); встановлювати часовий ліміт на висловлювання; надання зворотного зв'язку тощо [5]. Робота в команді насамперед дозволяє знайти соціальне середовище, в якому можна швидко генерувати та фільтрувати рішення, вчитися «один в одного». Роль педагога під час організації навчальних груп полягає у максимальному сприянні поширенню інформації та знань серед здобувачів освіти, на відміну від простого контролю за подачею матеріалу та перебігом навчання.

Вимоги до організації групової роботи:

- визначення необхідних засобів та технологій;
- виконання завдання у певний часовий проміжок;
- синхронна робота;
- ознайомлення з критеріями та показниками оцінювання результатів спільної діяльності;
- конкретність, зрозумілість;
- досяжність;
- можливість виміряти.

Технологічними інструментами взаємодії в синхронному режимі можуть бути: чат групи та відеозустрічі у конкретному застосунку або соціальній мережі, спільні документи тощо.

Суть технології відеоконференцзв'язку (Zoom, Google Meet Роздільні кімнати Robert Hudek) – це синхронність взаємодії із можливістю розподілу

учнів по групах у спеціальних «віртуальних кімнатах». Кожна мікрогрупа отримує навчальне завдання та виконує його спільно (рис 1). Учитель може переходити з кімнати до кімнати по черзі та надавати допомогу. Потім учасники повертаються до загальної кімнати та обмінюються результатами роботи.

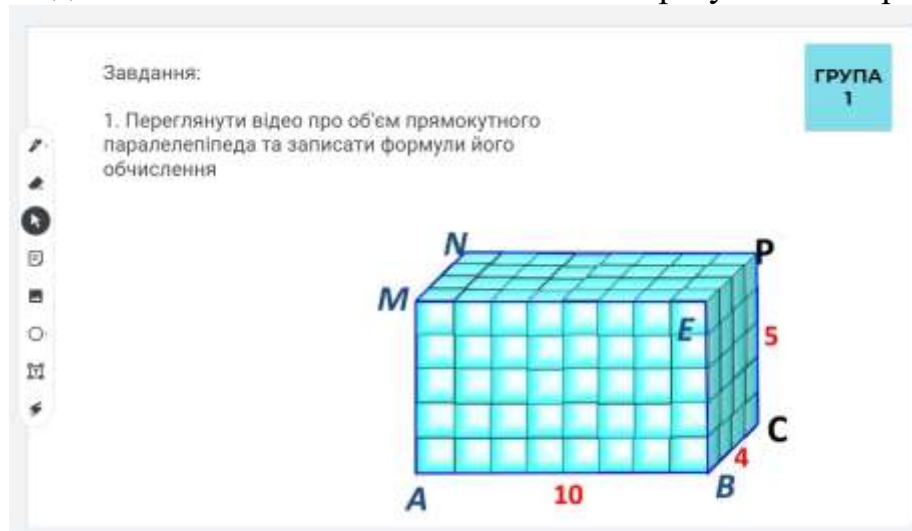

Рис. 1. Навчальне завдання в Jamboard

Для реалізації групової освітньої взаємодії в синхронному режимі, окрім застосунків відеоконференцзв'язку, можна використовувати системи управління навчанням (ClassDojo, Google Classroom, Moodle, Teams) з системами оцінювання результатів навчання (рис. 2) та інформаційні ресурси (Jamboard, Googl Диск, Canva тощо) для створення навчального контенту.

Система управління навчанням: Єдина точка «входа»

ClassDojo Google Classroom Moodle Teams

Віддалена навчальна
взаємодія

Віртуальний клас

Рис. 2. Системи управління навчанням

Важливим у навчанні онлайн є створення педагогом умов для переходу від стадії зовнішньої мотивації, коли учня спонукають вчитися дедлайни, оцінки та похвала, до мотивації внутрішньої – коли дитина вчиться, тому що їй дуже цікава

тема, тому що подобається процес навчання, визначення цілі, до якої потрібно рухатися, і ті результати, які отримує (формувальне оцінювання).

Перевагами навчання у групі є: забезпечення різноманітності соціального оточення та різноманітність відносин, в яких індивідуальні знання та навички можуть бути вдосконалені та інтегровані.

Особливостями групової роботи онлайн визначаємо такі:

- група створює атмосферу спільності, причетності, допомоги та підтримки. Завдяки цьому учасники групи з більшою готовністю вирішують поставлені перед ними завдання;

- група розвиває навички спілкування;

- група забезпечує широкі можливості для самопізнання та розуміння особистісних проблем, створює сприятливі умови для їх вирішення;

- у групі легше розвивається здатність до пошуку та досягнення консенсусу.

Специфіка роботи в групі відповідає на більшу частину потреб:

- об'єднання знань та навичок для вирішення проблем;

- підвищення цінності особистого внеску кожного;

- можливість вчитися одне в одного;

- взаємна підтримка та взаємодопомога;

- можливість надихати та мотивувати одне одного.

Однак є й ризики, які потрібно враховувати під час реалізації групової роботи:

- суперечки між учасниками;

- конкуренція за лідерські позиції;

- можливість «відсидітися у кутку».

Водночас педагог повинен оцінювати роботу команди.

Основні критерії ефективності групової взаємодії:

- досягнення поставлених цілей;

- сумарний результат роботи всіх учасників групи;

- схвалення і позитивний настрій всіх учасників;

- досягнення навчальних результатів.

На результативність групового навчання впливають як учасники, активно працюючи чи «відсиджуючись» осторонь, так і педагог, який проєктує завдання для груп.

Висновки. Отже, ключовим аспектом успішної групової роботи в онлайні є створення сприятливого середовища для взаємодії та співпраці. Важливо забезпечити доступність необхідних інструментів для спільної роботи, які б дозволяли ефективно обмінюватися ідеями та матеріалами.

Групова робота в онлайні в базовій освіті Нової української школи відкриває перед педагогами та здобувачами освіти широкі можливості для спільного навчання та співпраці. Вона дозволяє залучити здобувачів освіти до активного навчання, розвиває їхні соціальні та креативні навички.

Але для успішної реалізації групової роботи потрібно уважно розробляти стратегії організації та комунікації. Крім того, педагогам слід активно впроваджувати методики співпраці та взаємодії, які стимулюють учнів до активної участі в процесі навчання. З метою максимізації її ефективності необхідно постійно адаптувати та вдосконалювати стратегії роботи, враховуючи потреби та особливості кожної групи та кожного учасника.

Список використаних джерел та літератури

1. Виноградова О. В., Євтушенко Н. О. Групова динаміка та комунікації : навч. посіб. Київ : ДУТ, 2018. С. 223.
2. Горностай П. П., Горбунова В. В., Коробанова О. Л., Плетка О. Т., Циганенко Г. В., Чорна Л. Г. Методи групової роботи в системі освіти : метод. рек. / за ред. П. П. Горностая ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ : Міленіум, 2017. 64 с.
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : [підручник]. Київ : Грамота, 2012. 504 с.
5. Фамілярська Л. Л. Як надати ефективний зворотний зв'язок онлайн? *Державний стандарт базової середньої освіти як простір реалізації нових можливостей* : зб. матеріалів Регіон. наук.-практ. інтернет-конференції, 24 квітня 2023 р. / КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, Кафедра методики викладання навчальних предметів. Житомир : КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, 2023. С. 53–56. URL: <https://repository.zippo.net.ua/files/original/224c1d6376ecbd2737e27b058abc3ebc.pdf>.